

نکاتی درباره کتاب هنر هفتم

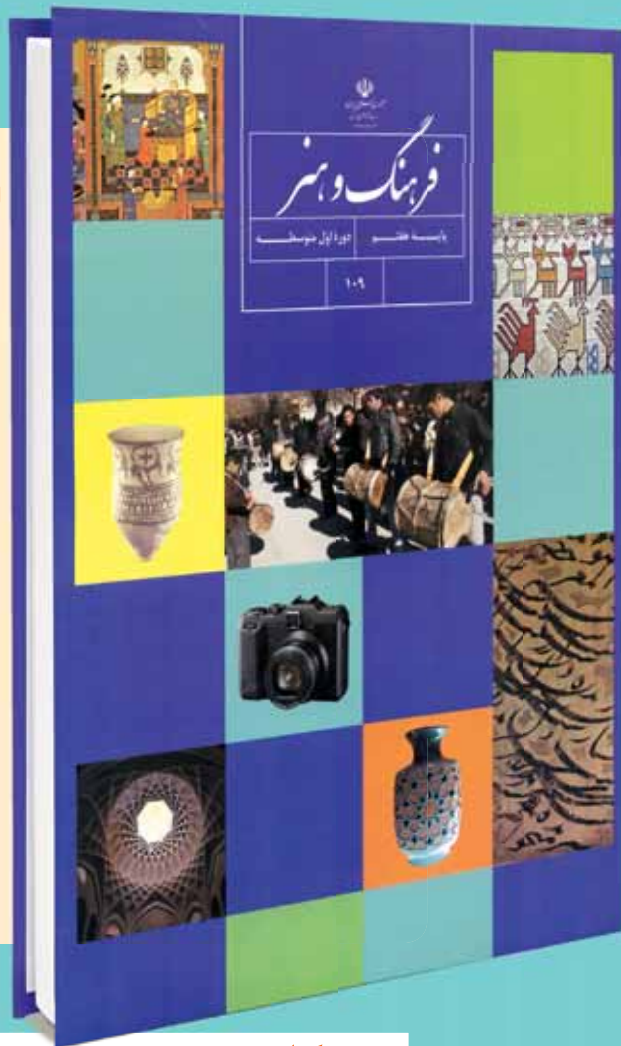
سعید دولتی

سرگروه هنر استان همدان

اشاره

از تدوین و تألیف کتاب هنر سال هفتم یک سال می‌گذرد. این کتاب در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ منبع اصلی برای تدریس همکاران بوده است و به‌طور طبیعی، هم‌زیستی آموزش دبیران هنر با محتوای این کتاب، در بردارنده نکاتی است که برای مؤلفان قابل استفاده خواهد بود. دبیران هنر نیز از سراسر کشور، نظرات خود را به رشد آموزش هنر ارسال کرده‌اند. رشد آموزش هنر با هدف بهبود کیفی آثار تألیفی و برقراری ارتباط بین مؤلفان و معلمان هنر، به درج نوشته‌های همکاران اقدام می‌کند.

در یادداشت زیر، سعید دولتی حاصل بررسی‌های خود و همکارانش را در مورد کتاب جمع‌بندی و ارائه کرده است. یادآور می‌شود، نسخه‌ای از این نوشتار قبل از چاپ برای گروه هنر «دفتر تألیف کتب درسی» ارسال شده است که در صورت ارائه پاسخ، هم‌زمان چاپ می‌شود.

بررسی کتاب

هنر و دست‌اندرکاران هنری آموزش و پرورش بود که نهایتاً این اتفاق خجسته در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در پایه اول (هفتم) دوره اول متوسطه افتاد؛ گرچه این کتاب خالی از نقص و کاستی نیست و نیازمند تکامل و تغییراتی است. نگارنده، به‌عنوان سرگروه دبیران هنر استان همدان و مدرس کتاب فرهنگ و هنر برای دبیران

خدا را شکر می‌گوییم و از بانیان، مجریان و مؤلفان ارجمند کتاب فرهنگ و هنر پایه اول (هفتم) دوره اول متوسطه تقدیر و تشکر می‌کنیم. بی‌شک تغییر محتوای کتاب‌های هنر دوره راهنمایی، که نزدیک به سه دهه از تألیف آن‌ها می‌گذشت، آرزو و خواسته بسیاری از دبیران

و دانش‌آموزان استان، طی برگزاری جلسات متعدد با همکاران ارجمند در جهت هم‌اندیشی و بررسی نقاط ضعف و قوت این کتاب، به نتایج و مواردی رسیده‌ایم که مطمئناً مورد تأیید دوستان و همکاران محترم در سایر نقاط کشور عزیزمان نیز هست. ابتدا به نکات کلی و عمومی کتاب اشاره می‌کنم و سپس به نکات ریزتر و جزئی‌تر می‌پردازم:

۱. با توجه به حجم زیاد درس‌ها و مطالب کتاب و زمان کمی که برای تدریس، تمرین، ارزشیابی و... در اختیار دبیر است، کیفیت و نتیجه لازم و ایده‌آل حاصل نمی‌شود.

۲. بعضی از واژه‌ها و اصطلاحات تخصصی هنر تعریف جامع و روشنی ندارند.

۳. برخی از تصویرهای کتاب کوچک‌اند و برخی نیز وضوح و کیفیت خوبی ندارند.

۴. تصویرهای فصل‌هایی نظیر طراحی سنتی و گلیم‌بافی و... به توضیح و یا معرفی نیاز دارند که این امر انجام نشده است.

۵. بهتر بود در پایان کتاب منابع متنی و تصویری ذکر می‌شد.

۶. شماره صفحات کتاب وضوح ندارد و خواندن آن‌ها راحت نیست.

۷. اگر کلمه «هنر» در عنوان کتاب (روی جلد) به صورت کشیده باشد، بهتر و زیباتر است.

نکات و ایرادات موجود در فصل‌های درسی کتاب طراحی

علی‌رغم اینکه مؤلفان محترم کتاب در کارگاه‌های توجیهی و جلسات متفاوت مکرراً بر خلاقانه بودن و اولویت آشنایی تئوری کتاب هفتم تأکید داشتند، با توجه به قسمت‌های مهمی چون

«طراحی کنید»، حضور چند نمونه از آثار طراحی مدادی و آموزشی لازم و ضروری است.

نقاشی

در این فصل با توجه به نحوه ارائه مطالب و تصویرها، جنبه کاربردی بر زیباشناسی غلبه دارد. تا حدی که گویی مطالب به سمت طراحی صنعتی می‌رود. از سوی دیگر، با وجود قسمت «نقاشی کنیم»، ردی از آموزش نقاشی در کتاب وجود ندارد و تمرین‌های «تجربه‌های بیشتر» هم جنبه کاردستی دارند.

عکاسی

مطالب به تشریح و بسط بهتری احتیاج دارند. تصویرهای موجود در درس‌های سوم و چهارم (نقطه تأکید و نور) این فصل، به لحاظ کیفی و انتخاب، به بازنگری و حتی تعویض نیاز دارند.

خوش‌نویسی

لازم است برای سرمشق‌های درشت نیز خط زمینه ترسیم شود. تعداد سرمشق‌ها زیاد است و شیوه نوشتن اتصالات حروف نشان داده نشده است. بعضی از همکاران نیز معتقد بودند برخی از سرمشق‌ها ممکن است معانی نادرستی به ذهن دانش‌آموز متبادر کنند و برخی هم ارزش ادبی‌شان چندان معلوم نیست؛ مانند: بترس از زیر دستی روزگار - جور استاد به ز مهر پدر - شد آب در آفتاب آدم برفی ...

طراحی سنتی

لازم است هنرهای سنتی به دقت تعریف شوند. همچنین، نحوه ورود به بحث، در درس اول طراحی سنتی، دارای اشکال است. نمونه شکل‌های

خوبی از طرح‌های هندسی و غیرهندسی گنجانده نشده‌اند.

هنرهای آوایی

مباحث این بخش سنگین‌اند و به تشریح و توضیح بیشتر یا بهتری نیاز دارند. حتی مطالب کتاب معلم هم مکفی نیست. در ضمن، با توجه به پرسش‌های مکرر دانش‌آموزان پیشنهاد می‌شود که در صورت امکان مبحث سازشناسی نیز در درس‌های این سال یا سال‌های آتی گنجانده شود.

هنرهای نمایشی

اگر مطالب این بخش همراه با تصویر باشد، یادگیری عمیق‌تر و جذاب‌تر خواهد بود. برخلاف بخش‌های دیگر کتاب، به یک‌باره «تصویر» در این بخش حذف می‌شود.

جمع‌بندی

با سپاس و قدردانی از تمامی دست‌اندرکاران تألیف این کتاب گران سنگ و وزین، این نکته را یادآور می‌شوم که قطعاً هر تألیف آموزشی (به‌ویژه در آموزش و پرورش) ایرادها و کاستی‌هایی از این دست - که اشاره رفت - دارد و در مورد این تألیف نیز امری کاملاً طبیعی است. ان‌شاءالله با ریزبینی و نکته‌سنجی هنرمندان و همکاران دلسوز و آشنا به تدریس و مسائل آموزشی و پرورشی، این موارد و نقایص به مرور برطرف شوند و نهایتاً کتاب به یک اثر تألیفی درخشان تبدیل شود.

در پایان برای تمامی هنرمندان و همکارانی که عاشقانه و دلسوزانه در جهت اعتلای هنر ایران قدم بر می‌دارند، آرزوی صحت و موفقیت می‌کنم.